

Το 2010 συμμετείχε, στον ρόλο της δασκάλας, στην ταινία Palace, η οποία βραβεύτηκε ως Καλύτερη Ταινία Μικρού Μήκους στα Australian Academy of Cinema and Television Arts Awards (AACTA Awards) το 2012, καθώς και στο Beverly Hills Film Festival.

Το 2024 βραβεύτηκε για την ερμηνεία της στην ταινία Black Veil, σε σκηνοθεσία Αλέξανδρου Κελεπέση, αποσπώντας τα εξής βραβεία:

- > IndieFEST Film Award (ΗΠΑ) – Award of Recognition – Supporting Actress
- > Eastern Europe Film Festival (Βουκουρέστι, Ρουμανία) – Βραβείο Καλύτερης Β' Γυναικείας Ερμηνείας
- > Film Olympiad (Αθήνα) – Υποψηφιότητα για Καλύτερη Β' Γυναικεία Ερμηνεία

ΠΕΔΡΟ ΒΙΚΟΥΝΙΑ (PEDRO VICUÑA)

Ο Πέδρο Ιγνάσιο Βικούνια Ναβάρο είναι ηθοποιός, ποιητής, θεατρικός συγγραφέας, μεταφραστής και σκηνοθέτης. Γεννήθηκε στο Σαντιάγο της Χιλής το 1956. Σπούδασε Ελληνική Φιλολογία και Δραματολογία στην Αθήνα, με υποτροφία του ελληνικού κράτους. Την περίοδο 1979-1982 έζησε στην Κύπρο και συνεργάστηκε ως ηθοποιός με τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου.

Έχει μεταφράσει και εκδώσει στα ισπανικά έργα του Οδυσσέα Ελύτη, του Γιώργου Σεφέρη και του Γιάννη Ρίτσου (*Το νεκρό σπίτι*), καθώς και ποιήματα των Αναγνωστάκη, Σινόπουλου, Πατρίκιου, Σαχτούρη, Βακαλό, Κακναβάτου και πολλών άλλων.

Έχει επίσης ασχοληθεί με τη μετάφραση έργων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας.

ΤΕΥΚΡΟΣ ΑΝΘΙΑΣ (λογοτεχνικό ψευδώνυμο του Ανδρέα Παύλου Χατζημηνά, 1903 – 1968)

Γεννήθηκε στην Κοντέα της Κύπρου το 1903. Αφού έμαθε τα πρώτα γράμματα στο χωριό του, φοίτησε στο Εμπορικό Λύκειο και κατόπιν στο Παγκύπριο Ιεροδιδασκαλείο Λάρνακας, απ' όπου αποφοίτησε το 1922. Ο μητροπολίτης Μελέτιος Μεταξάκης τον έλαβε υπό την προστασία του, προορίζοντάς τον για την ιεροσύνη. Ωστόσο, μετά την αποφοίτησή του εργάστηκε ως δάσκαλος στην Κύπρο. Το 1919 χρησιμοποίησε για πρώτη φορά το ψευδώνυμο Τεύκρος Ανθίας.

Παρά την επιθυμία του να σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο, η οικονομική στενότητα δεν του το επέτρεψε. Μετέβη στην Ελλάδα και, το 1924-1925, δίδαξε στη Σπάρτη, όπου εξέδιδε και το περιοδικό *Φλόγα*. Το 1930 επέστρεψε στην Κύπρο και δραστηριοποιήθηκε ενεργά στο αριστερό και εργατικό κίνημα. Απεβίωσε στο Λονδίνο το 1968.

Γνωστότερο έργο του είναι η ποιητική συλλογή «Τα σφουρίγματα του αλήτη» (Αθήνα, 1929). Για την ποιητική του συλλογή «Δευτέρα Παρουσία», στην οποία μέσα από τους στίχους του έβαζε την εργατική τάξη να δικάζει τον Θεό, ο Τεύκρος Ανθίας αφορίστηκε από την Εκκλησία της Κύπρου.

ΑΓΙΣ ΠΑΪΚΟΣ

Γεννήθηκε στη Λευκωσία. Είναι απόφοιτος του Πανεπιστημίου Σορβόνης στις Κινηματογραφικές και Θεατρικές Σπουδές και συνέχισε μεταπτυχιακές σπουδές στις ΗΠΑ με υποτροφία. Επιστρέφοντας στην Κύπρο εργάστηκε για αρκετά χρόνια ως τηλεοπτικός σκηνοθέτης σε ιδιωτικούς σταθμούς. Έχει σκηνοθετήσει παραγωγές τόσο για τον ΘΟΚ όσο και για ανεξάρτητα θεατρικά σχήματα.

Οι ταινίες μικρού μήκους «Ashes of Summer» (2010) και «September» (2011) τιμήθηκαν με το Βραβείο Κοινού στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Κύπρου. Το 2012 ίδρυσε τον Θεατρικό Πολυχώρο Εστία.

Παραστάσεις του που ξεχώρισαν για τις ερμηνείες τους:

- > «Μανώλη» του Γ. Νεοφύτου – Βραβείο Καλύτερης Γυναικείας Ερμηνείας ΘΟΚ (Ι. Σιαφάλη)
- > «Η Μπαλάντα της Φρίκης» της Η. Παπά – υποψηφιότητα Βραβείου Καλύτερης Γυναικείας Ερμηνείας ΘΟΚ (Φ. Πέτσα)
- > «Δεσποινίς Τζούλια» του Α. Στρίντμπεργκ – υποψηφιότητα Βραβείου Καλύτερης Γυναικείας Ερμηνείας ΘΟΚ (Ε. Σερένα)

Το 2020 συμμετείχε στο Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ με την παράσταση (μετάφραση/σκηνοθεσία) «Πανικός στο Υπουργείο» των Φρανκώ Μελανί, σε παγκύπρια πρεμιέρα.

ANNA MARIA ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Αποφοίτησε από το Kingston University London το 2012 με πτυχίο στις Καλές Τέχνες και συνέχισε με μεταπτυχιακές σπουδές (MA Fine Art: Contemporary Art Practices) στο Frederick University. Έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές εκθέσεις, ανάμεσα στις οποίες:

- > «Asterism 1 – Έκθεση αποφοίτων», Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Φάρος, Λευκωσία (Ιούνιος 2016)
- > «UNACCOMPANIED. An Exhibition», Ομαδική Έκθεση, Λευκωσία (Οκτώβριος 2015)
- > Συμμετοχή ως βοηθός καλλιτέχνη στην ατομική έκθεση της Μαρίας Λοϊζίδου «A TRANSFER», Αρχαιολογικό Μουσείο Κεραμεικού, πρόγραμμα NEON | Έργο στην Πόλη, Αθήνα (Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 2015).

Η ΜΠΑΛΑΝΤΑ ΤΗΣ ΦΡΙΚΗΣ

Γράμμα μιας αντιδικτατορικής αγωνίστριας

Ένας θεατρικός μονόλογος βασισμένος στη μαρτυρία της Ηλέκτρας Παπά

Κυριακή 6 Ιουλίου 2025 | 20:00 – 21:45
Πολιτιστικό και Ερευνητικό Ίδρυμα ARTos
Λεωφόρος Αγίων Ομολογητών 64, 1080 Λευκωσία

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Άννα Παπαδάκη: **Φάνη Πέτσα*** | Απαγγελία: **Πέδρο Βικούνια**

Θεατρική διασκευή: **Φάνη Πέτσα** | Εικαστική Παρέμβαση: **Άννα Μαρία Χαραλάμπους**
Χειριστής βίντεο: **Γιάννης Δημητρακόπουλος**
Σκηνοθεσία / Σκηνογραφική επιμέλεια: **Άγης Παΐκος**

Διάλειμμα 15 λεπτών ανάμεσα στο πρώτο μέρος (διάρκεια: 55 λεπτά) και το δεύτερο μέρος (διάρκεια: 45 λεπτά).

Η Μπαλάντα της Φρίκης είναι το γράμμα της (αγνώστων λοιπών στοιχείων) αντιδικτατορικής αγωνίστριας Ηλέκτρας Παπά, η οποία βασανίστηκε ανελέητα κατά τη διάρκεια της χούντας των Συνταγματαρχών στην Ελλάδα. Το γράμμα ουσιαστικά είναι χωρισμένο σε δύο μέρη: το πρώτο πραγματεύεται τη ζωή της κοπέλας πριν από την αφύπνιση της πολιτικής της συνείδησης, ενώ το δεύτερο περιγράφει τη ζωή της μετά την απόφασή της να αναλάβει ενεργό δράση στον αντιδικτατορικό αγώνα. Η μαρτυρία της περιλαμβάνεται στο βιβλίο του δημοσιογράφου Γιάννη Κάτρη, που εκδόθηκε το 1971.

Στην Κύπρο, ο θεατρικός μονόλογος «*Η Μπαλάντα της Φρίκης – γράμμα μιας αντιδικτατορικής αγωνίστριας*» παρουσιάστηκε επί σκηνής το 2017, στον Θεατρικό Πολυχώρο ΕΣΤΙΑ, στη Λευκωσία, σε σκηνοθεσία Άγι Παϊκού, σε πανελλήνια πρώτη, και παίχτηκε για τέσσερις συνεχόμενους μήνες. Για την ερμηνεία της, η Φάνη Πέτσα προτάθηκε για το Βραβείο Θεάτρου Κύπρου στην κατηγορία Καλύτερου Γυναικείου Ρόλου. Η παράσταση παρουσιάστηκε και στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης στην Αθήνα και έχει επιλεγεί να παρουσιαστεί και στις Ηνωμένες Πολιτείες, για την Πανελλήνια Ομοσπονδία Φλόριδας.

*Υποψηφιότητα Καλύτερης Γυναικείας Ερμηνείας στα βραβεία του Θ.Ο.Κ. για την περίοδο 2015-16

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Η 21η Απριλίου αποτελεί μία από τις μελανότερες τομές στη νεότερη ελληνική ιστορία. Η επιβολή της στρατιωτικής δικτατορίας το 1967 συνιστά βίαιη διακοπή της δημοκρατικής πορείας του ελληνικού κράτους και βαρύτατη

58 Χρόνια από την Κατάλυση της Δημοκρατίας: Η Ιστορική Μνήμη ως Αντίδοτο στον Αναθεωρητισμό

προσβολή του συνταγματικού πολιτεύματος. Η επταετία της Χούντας των Συνταγματαρχών όχι μόνο ανέστειλε την κοινοβουλευτική λειτουργία και διέλυσε τον θεσμικό ιστό της χώρας, αλλά συνέβαλε καθοριστικά στην εμφάνιση του εθνικού διχασμού και οδήγησε τελικά στην κυπριακή τραγωδία του 1974.

Η περίοδος της δικτατορίας χαρακτηρίστηκε από πολιτική αυθαιρεσία, συστηματικές

παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδεολογική χειραγώγηση και πολιτιστική στασιμότητα. Η πνευματική ζωή, η καλλιτεχνική δημιουργία και η ελεύθερη έκφραση βρέθηκαν υπό ασφυκτικό έλεγχο, ενώ η δημόσια σφαίρα μετατράπηκε σε πεδίο ανελεύθερης μονοφωνίας και καταστολής.

Η αποκατάσταση της δημοκρατίας με τη Μεταπολίτευση του 1974 υπήρξε τομή εξισορρόπησης και ανασυγκρότησης. Η θεσμική σταθερότητα και η κοινωνική πρόοδος που ακολούθησαν συνέβαλαν στην επούλωση των τραυμάτων του αυταρχικού παρελθόντος. Ωστόσο, η ιστορική εμπειρία της Χούντας παραμένει ένα διαρκές πολιτικό και ηθικό δίδαγμα: η δημοκρατία δεν είναι δεδομένη. Απαιτεί συνεχή επαγρύπνηση, ενεργό συμμετοχή των πολιτών, και βαθιά εμπέδωση των αξιών της ελευθερίας, της ισότητας, του πλουρα-

λισμού και του σεβασμού των δικαιωμάτων.

Η χούντα του 1967 δεν αποτελεί απλώς μια παρεκτροπή. Συνιστά ακραία εκτροπή από τη συνταγματική τάξη και πλήγμα στην πολιτειακή και εθνική συνείδηση του ελληνικού λαού. Ο ιστορικός της απολογισμός λειτουργεί ως αντίβαρο στον κάθε μορφής αναθεωρητισμό και αποτελεί ηθικό θεμέλιο για την υπεράσπιση της δημοκρατίας ως θεσμικής πραγματικότητας, αλλά και ως τρόπο ζωής.

Η αδιαπραγμάτευτη εγγύηση της δημοκρατίας είναι ο θεμέλιος λίθος της συλλογικής μας ταυτότητας και πηγή δύναμης για τον μελλοντικό μας προσανατολισμό. Η μνήμη της 21ης Απριλίου μάς υπενθυμίζει ότι το πολίτευμα δεν προστατεύεται μόνο με νομικούς μηχανισμούς, αλλά κυρίως με ιστορική συνείδηση, πολιτική παιδεία και ηθική εγρήγορση.

ΣΚΗΝΟΘΕΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Μια από τις σκοτεινότερες σελίδες της νεώτερης ιστορίας της Ελλάδας (καθώς κι εκείνη του εμφυλίου) είναι η περίοδος της δικτατορίας των συνταγματαρχών (1967-74). Τις συνέπειες της περιόδου εκείνης τις βιώνουμε ακόμα, οδυνηρά, ως έλληνες της Κύπρου αφού οι συνταγματάρχες της χούντας, με τη συνεργασία των εδώ συμμάχων τους άνοιξαν διάπλατα τις πόρτες στους τουρκους εισβολείς.

Πολλοί αντιφρονούντες, κατά τη διάρκεια της επταετίας, συνελήφθησαν και βασανίστηκαν ανελέητα από επαγγελματίες βασανιστές τους οποίους εργοδοτούσε η χούντα (με κονδύλια της αμερικανικής «στρατιωτικής βοήθειας προς την Ελλάδα»). Εμβληματική φιγούρα, ο Αλέξανδρος Παναγούλης (1939-1976) αλλά και πολλοί άλλοι, λιγότερο γνωστοί, που οι ζωές τους σακατεύτηκαν ή διακόπηκαν απότομα αφού το χουντι-

κό καθεστώς «τους αυτοκτόνησε». Ανάμεσα σε άλλους, ο δικηγόρος Νικηφόρος Μανδηλαράς (1928-1967), ο Αντιστράτηγος Σπύρος Μουστακλής (1926-1986), ο οποίος βασανίστηκε άγρια με αποτέλεσμα την παράλυσή του, η ηθοποιός Κίττυ Αρσένη (1935 -2013) η οποία συνελήφθη, βασανίστηκε αλλά κατάφερε να φύγει από την Ελλάδα και να καταθέσει ως μάρτυς στο Συμβούλιο της Ευρώπης αλλά και η αείμνηστη κύπρια ηθοποιός Μόνικα Βασιλείου (1936-2011).

Η περίπτωση της Άννας Παπαδάκη (ψευδώνυμο) η οποία περιλαμβάνεται στο (απαγορευμένο μέχρι την πτώση της δικτατορίας) σημαντικό βιβλίο-παρακαταθήκη του δημοσιογράφου Πάνη Κάτρη «Η γέννηση του νεοφασισμού στην Ελλάδα», παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Αφενός γιατί πρόκειται για την αφύπνιση της

πολιτικής συνείδησης ενός νέου ανθρώπου, αφετέρου γιατί πρόκειται για έναν άνθρωπο που δεν προερχόταν (όπως, λογικά, θα ανέμενε κανείς) από τον ιδεολογικό χώρο της αριστεράς, αλλά, αντίθετα, από μία οικογένεια η οποία «παραδοσιακά ψήφιζε το κόμμα της δεξιάς».

Ένα χρόνο μετά την πτώση της χούντας, το 1975, ξεκίνησε η περίφημη «δίκη των βασανιστών». Σημεία και τέρατα ακούστηκαν στο δικαστήριο όμως η κυβέρνηση της μεταπολίτευσης

τους αθώνει. Η ατιμωρησία αυτή των βασανιστών οπλίζει το χέρι της οργάνωσης «17 Νοέμβρη» η οποία κτυπά για πρώτη φορά το 1976 σκοτώνοντας τον αρχιβασανιστή της χούντας Πάλλιο. Τρία χρόνια αργότερα δολοφονείται ο βασανιστής Μπάμπιαλης. Θορυβημένοι, μετά από αυτά τα δύο χτυπήματα, οι υπόλοιποι βασανιστές φυγαδεύονται εκτός Ελλάδας.

Άγις Παΐκος
(Νοέμβριος 2016)

Η αλήθεια είναι πως δυσκολεύομαι να αποτυπώσω σ' αυτό το χαρτί τους λόγους που με οδήγησαν σ' αυτό το γράμμα. Για μεγάλο διάστημα προσπαθούσα να δώσω απάντηση στο γιατί ο κόσμος έχει μεταβληθεί, όπως λέει και η Άννα Παπαδάκη, σε «μια τεράστια ζούγκλα». Παιδιά, αθώα παιδιά, ξεβράζονται νεκρά σε ακτές, άλλα ανασύρονται τραυματισμένα από ερείπια. Κι εγώ, τι κάνω; Μπορώ να κάνω κάτι;

Ένα βράδυ, καθώς χάζευα στο διαδίκτυο, έπεσα πάνω σ' αυτό το γράμμα – το σπουδαίο αυτό γράμμα που έδωσε απαντήσεις σε πολλά από τα ερωτήματά μου και με καλούσε ν' αντιδράσω. Αν και δεν είμαι υπέρμαχος της διδακτικής τέχνης, ένιωσα πως μέσα από αυτό το κείμενο φωτίζεται μια σκοτεινή περίοδος της Ελλάδας, και με αγάπη και σεβασμό καλώ τον συνάνθρωπό μου ν' ανακαλύψει τη δύναμη που κρύβει μέσα του και να αντιδράσει σε όλα αυτά που μαστίζουν τον σημερινό κόσμο. Αυτό το γράμμα ήταν το «κάτι» που έψαχνα· το «κάτι» που μπορώ να κάνω ως ηθοποιός, ως άνθρωπος, ως πολίτης.

... Είναι το μικρό μου λιθαράκι για την αλλαγή του κόσμου προς κάτι πιο όμορφο.

Φάνη Πέτσα
Νοέμβριος 2016

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΤΡΗΣ

Ο Πάνης Κάτρης συγκαταλέγεται στα κορυφαία στελέχη της ελληνικής δημοσιογραφίας. Τα πρώτα του ποιήματα και διηγήματα φανερώνουν έντονη αγάπη για τον απλό, καταπιεσμένο άνθρωπο, καθώς και δηκτικό σαρκασμό απέναντι στον милитарισμό και την ξένη επιρροή. Έλαβε μέρος στον ελληνοϊταλικό πόλεμο (1940-1941) ως απλός στρατιώτης· τραυματίστηκε και παρασημοφορήθηκε. Για περισσότερα από τριάντα χρόνια υπηρέτησε τον τύπο ως πολιτικός συντάκτης, αθρογράφος και αρχισυντάκτης σε εφημερίδες.

Κατά τη διάρκεια της ναζιστικής Κατοχής συμμετείχε ενεργά στην Εθνική Αντίσταση και εργάστηκε στον παράνομο Τύπο. Για τις δημοκρατικές του ιδέες συνελήφθη το 1947, κατά τον Εμφύλιο Πόλεμο, και πέρασε πέντε χρόνια στη Μακρόνησο, βιώνοντας όλες τις φρικαλεότητες του στρατοπέδου. Μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967 διέφυγε στο εξωτερικό και εγκαταστάθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου έγραψε το βιβλίο Η γέννηση του Νεοφασισμού στην Ελλάδα.

ΗΛΕΚΤΡΑ ΠΑΠΑ (ψευδώνυμο)

Άγνωστα τα λοιπά βιογραφικά στοιχεία της.

ΦΑΝΗ ΠΕΤΣΑ

Η Φάνη Πέτσα είναι αριστούχος απόφοιτος της Δραματικής Σχολής Βεάκη (κατόπιν εξετάσεων του Υπουργείου Πολιτισμού), καθώς και απόφοιτος του Τμήματος Θεατρολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου αναδείχθηκε πρωτεύουσα μεταξύ των αποφοίτων. Επίσης, είναι αριστούχος και πρωτεύουσα απόφοιτος του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Θεατρικών Σπουδών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Το 2015-2016 ήταν υποψήφια για το Βραβείο Καλύτερης Γυναικείας Ερμηνείας στα Θεατρικά Βραβεία Κύπρου, για την ερμηνεία της στον μονόλογο Η Μπαλάντα της Φρίκης, σε σκηνοθεσία Άγι Παΐκου, στον Θεατρικό Πολυχώρο «Εστία».

Ως ηθοποιός έχει συμμετάσχει στο Φεστιβάλ Επιδαύρου, στο Θέατρο Τέχνης, στο Θέατρο της Ανοιξης, στον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου (Θ.Ο.Κ.), στο Θέατρο «ΕΝΑ», στην Ε.Θ.Α.Λ., και είναι τακτική συνεργάτης του Θεατρικού Πολυχώρου «Εστία».

Έχει εμφανιστεί σε πληθώρα τηλεοπτικών σειρών, μεταξύ των οποίων: Άρτος και Θεάματα, Γενιές της Σιωπής, Γυμνοί Άγγελοι, Φόντο Κόκκινο, Ρουά Ματ, Κάμμα, Χάλκινα Χρόνια, Ειρήνη Πάσι, κ.ά.